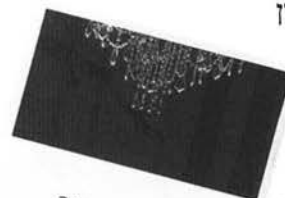
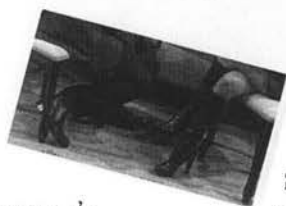

כתית מעולה מהמסיק הראשון בצפון סרדיניה... " מגמדים את העולם לכפר גלובלי, ועובדה זו מקרינה גם על תופעת האלימות. התפרצות האלימות בקרב בני הנוער אינה רק תופעה הולנדית.

ארוחת הערב הרמן קוך

בתחום רב רוכש תחילה האח המובטל פאול, מורה להיסטוריה לשעבר, שהוא גם המספר, את הזדהות הקורא. התבוננותו הביקורתית בהתחסדות המתרפסת של המלצרים ושל מנהל המסעדה לנוכח האח ה"סלב", מטה את הקורא לקבל את חוות דעתו גם בנושאים

אחרים. כך נמסרים פרטים ומסקנות מחויות משותפות לו ולאחיו, מנקודת מבטו בלבד. ערעור עמדת הקורא מתרחש באופן זוחל, הן משום שבאופן עקרוני קשה לו לשמוט את הזדהותו עם המספר, שהרי אז יהא עליו לעמוד על המשמר ולבחון במאמץ רב את ההיתכנות של הדברים הנמסרים, והן משום שקוף משתמש בטכניקה המקצינה עוד יותר את הבלבול; הוא אינו מכה באחת אלא סודק את אמינותו של פאול באיטיות, באמצעות סיפורים אשר יש בהם יסודות של אמת.

לדוגמה, רק לאחר שהקורא תוהה אם עליו לקבל את תיאוריו של פאול בדבר השתלטות ההולנדים על אתרי הנופש הצרפתיים כהתלהמות רגעית, מנחית עליו קוף את המכה המכרעת, וזאת הרבה אחרי שעבר את מחצית הספר תוך הזדהות עמו. נקודת המפנה האמורה היא בתיאור מפגש בירור שהתרחש בין פאול למנהל בית הספר של בנו, מפגש שמבהיר באופן חד משמעי שההזדהות עם המספר והאמון שניתן בו - בהטעיה יסודם. בשיחה מול המנהל מתוודע הקורא אל השקפתו של פאול ביחס למלחמות בכלל ולמלחמת העולם השנייה בפרט - מלחמה שהשפעתה על האנושות, כפי שלימד כשהיה עדיין מורה להיסטוריה, היתה "מנקה":

"כמה מנוולים יש בקבוצה של מאה איש? כמה מתוך המאה הם אבות שמתפרצים על הילדים שלהם? כמה מתוכם הם מטומטמים שמסריחים מהפה אבל מסרבים לעשות משהו בנידון? וכמה מתוכם הם לא-יוצאליים עצלנים שכל החיים יתלוננו על עוולות דמיוניות שנעשו להם? [...] ועכשיו חשבו על כל אותם מיליוני קורבנות של כל המלחמות עד עכשיו - לא דיברתי באופן ספציפי על מלחמת העולם השנייה, אני רק משתמש בה לעתים קרובות כדוגמה, כי זו המלחמה שהכי קרובה אליהם - ותחשבו על אותם אלפי מתים, אולי אפילו עשרות אלפי מתים שחסרים לנו כמו קוף בתחת. זה בלתי אפשרי, ולו רק מבחינה סטטיסטית, שכל הקורבנות היו אנשים טובים, ותהיה ההגדרה של טובים אשר תהיה. אי הצדק טמון בעובדה שגם המנוולים

נכנסו לרשימת הקורבנות החפים מפשע, שגם השמות שלהם חקוקים על האנדרטה לזכר קורבנות המלחמה" (עמ' 156-157). ואם לא די בכך, מסתיים המפגש במכות עד זוב דם שמכה פאול את המנהל, מה שמאלץ אותו לפרוש מהוראה ולפנות לטיפול פסיכולוגי.

סביב גרעין עלילה מינימליסטי - התפרצות אלימה ליד כספומט - רוקם קוף את מראה החברה ההולנדית אשר בה מחד, יכולים גם אנשים פשוטים, עם מעט כישרון, להגיע לעמדות מפתח ומאידך, אחרים, מידרדרים ממקצועות בורגניים לאבטלה מתמשכת ולחיים ברחוב. נערים צעירים, כמעט ילדים, נהפכים מרגע אחד למשנהו לרוצחים והאלימות מפעפעת מאחורי קירות מהוגנים ומתחת למפות לבנות. הספר מעלה שאלות מטרידות על חינוך הילדים, על מצע האלימות של החברה אשר פולש לתא

המשפחתי ומזין את הקרקע שעליה מנסים להצמיח יצורי אנוש. אי-אפשר להפריד בין חינוך הילדים לבין התנהלותה של החברה. אלימות, כוחנות ודורסנות אינן יכולות להיות מוגבלות לרבידים מסוימים של החיים, למישורי חברה נפרדים, משום שהן חותרות תחת היסודות. הן החומר המרקיב. נאומים, תוכניות, הטפות ועקרונות אינם אלא כדורי סרק.

הספר אינו מספק תשובות אלא מציג תמונת ראי מטרידה ביותר של התפוררות ערכית. הורים אשר אינם יודעים דבר על עולמם הרגשי של ילדיהם, עומדים מולם חסרי כל וקול. תחושת אין-אונים עולה מדפי הספר בהם עומדים ההורים המגששים נואשות אחר אהבת ילדיהם ומוכנים לשם כך ליהפך לשותפים לפשע, לשתיקה, ומאליו ברור כי את המחיר על כך תשלם החברה כולה. "חשבתי, אומר פאול, "על האבא שהייתי יכול להיות, האבא שאולי הייתי צריך להיות, האבא שהיה אומר שזה כן משנה! הזמן להטפות כבר עבר. את השלב הזה עברנו מזמן..." ❖

טלי שוורצשטיין-בסר

יפעת-סלה צחייק

מאנגלית: אמתי הלוי

היהודים הנשכחים

אֲנִי הַיְהוּדִי הַמְזוּרָחִי, הַיְהוּדִי הַנֶּשְׁכָּח.
עוֹרֵי שָׁחוּם, שְׁעָרֵי כְּהָה,
בֵּיתִי בַּמְדְּבָרִיּוֹת מְרוֹקוֹ, בַּמְגְדָּלִי בְּגֵדְדוֹ,
לֹא בִּיעָרוֹת אִירוּפָּה הִירוֹקִים.
אֲנִי הַיְהוּדִי הַסְּפָרְדִי, הַיְהוּדִי הַנֶּשְׁכָּח.
שְׁמֵי סְלִים, סִבְחָה, נְזִימָה,
מִשְׁפָּחָתִי צְדִיקָה, אֲבוּלְעִפְיָה, חֲדָד;
אֵין לָהּ רְשׁוֹת לְשָׁנוֹת אֶת שְׁמִי!
אֲנִי הַיְהוּדִי הָעֶרְבִי, הַיְהוּדִי הַנֶּשְׁכָּח.
שְׁכַנֵּי קִמּוֹ עָלַי,
מְקַדְּשֵׁי הָיוּ לְמִסְגָּדִים,
בֵּיתִי נְהָרֵס, כִּסְפֵי נִלְקַח מִמֶּנִּי.
אֲנִי הַיְהוּדִי הַשָּׁחוּם, הַיְהוּדִי הַנֶּשְׁכָּח.
חֶלֶק לִי בַתּוֹר הַזֶּהָבָה,
שְׁלִי הָיוּ חֲכָמֵי הַתּוֹרָה הַגְּדוֹלִים,
נְעִימֵי זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל.
אֲנִי הַיְהוּדִי הַנֶּשְׁכָּח.
כַּעֲבוּר שְׁנוֹת מֵאָה... מִי יִזְכְּרֵנִי?

ששון צחייק

אהבות לא מוחזרות

בְּמִדְיַת הַמְקַפְּחִים
רַעַשׁ מְאוּמָה
אֲזַרְחָ אֶפּוֹר עֲלֻבוֹן
יֹצֵא לְעִבּוּדָה
בְּכַתֵּי-עִבּוּדָה טְרוּפֵי רִגְשׁוֹת
נִקְרָמִים חֲקֵרֵי-לֵב
מְדַמְדָּמִים חֲלוּמוֹת
וְאִישׁ עַל אִישׁ יִתְקַפַּח
בְּלִילוֹת חֲמִים
עֲמוּסִים לְמַעֲצָבָה
עֲלֻבוֹן נִצְרָר לְכַר
וְהַחֲלוּם מְנַמֵּד לְשִׁגְרַת הַיּוֹם
כָּאֵן בְּאֶרֶץ קַפַּח
נִכְבָּשׁ עוֹד טַפַּח
שֶׁל אֶהְבּוֹת לֹא מַחְזָרוֹת